

Vlaamse Raad voor Wetenschapsbeleid

AANBEVELING BIJ HET
GROENBOEK OVER INNOVATIE VAN DE EU-COMMISSIE:
KRITISCHE PRIORITEITEN VOOR DE VLAAMSE REGERING

Aanbeveling bij het

Groenboek over Innovatie van de EU-commissie:

Kritische prioriteiten voor de Vlaamse regering:

De commissie Technologiebeleid van de VRWB heeft het Groenboek over Innovatie van de EU-commissie besproken als inspiratiebron naar het te voeren Vlaams innovatiebeleid toe. Op basis van de vijf hoofddoelstellingen van het Groenboek formuleert de VRWB de hierna volgende vaststellingen en aanbevelingen, die zich specifiek richten op het Vlaams beleid.

1. *het onderzoek beter op innovatie richten:*

- (a) *door het ontwikkelen van initiatieven inzake technologische observatie en prospectief technologisch onderzoek;*
- (b) *door het opzetten van acties op gebied van "economic intelligence";*
- (c) *door de onderzoeksinspanningen, vooral van de ondernemingen, te bevorderen, alsmede door de coördinatie ervan te verbeteren;*
- (d) *door de maatschappelijke acceptatie van nieuwe technologieën en veranderingen te vergemakkelijken.*

VASTSTELLINGEN

1. Innovatie gaat om de omzetting van een idee in een commercialiseerbaar product of dito dienst, een operationeel fabricage- of distributieprocédé, hetzij nieuw of verbeterd, of om een nieuwe methode van sociale dienstverlening (= OESO-definitie in 'manuel de Frascati'). Met de term 'innovatie' wordt dus zowel het uitgangsubject 'het idee', als het daarna volgend proces, inclusief de mogelijke bijsturing ervan, en het resultaat ervan aangeduid. Naar tewerkstellingscreatie toe bieden vooral nieuwe producten betere perspectieven.

2. De innovatieve aanpak beperkt zich niet tot het technologische aspect. Toch is de technologische component in het algemeen aanwezig in, zo niet van doorslaggevend belang voor het ontwerp, de fabricage en de distributie van producten en diensten. De beheersing van de wetenschappelijke en technische basiskennis is in twee opzichten van essentieel belang: om technische vooruitgang te realiseren; maar ook om de nieuwe

technologieën te begrijpen en toe te passen, waar zij ook vandaan komen.

3. In het kader van een mundialisering van de economie en van een razendsnelle technologische vooruitgang is de Vlaamse economie uiterst kwetsbaar en staat zij tegelijkertijd voor een zeer grote uitdaging. Bijna 60% van de industriële toegevoegde waarde in Vlaanderen komt van relatief traditionele sectoren met een O&O-intensiteit die, in verhouding tot de globale omzet van deze sectoren, relatief laag is. Een groot deel van de dienstensector (banken, e.d.) was tot dusver door een uitgebreide reglementering relatief beschermd, hetgeen zowel de aard als de intensiteit van het innovatieproces beïnvloedde. Bovendien vertonen tal van sectoren, zowel in de industrie als in de diensten, een achterstand op het vlak van kostencompetiviteit, die in de eerste plaats gecompenseerd moet worden door een (aanhoudende) productiviteitsvoorsprong.

4. Bedrijven ervaren in het bijzonder een tekort aan contacten met scholen in het algemeen. Vooral tussen kleine bedrijven enerzijds en de universiteiten en de hogescholen anderzijds is er een grote kloof. Sommige universiteiten en hogescholen zeggen klaar te staan voor KMO's, maar voor deze is de drempel te hoog. Anderzijds dient opgemerkt dat universiteiten op dit ogenblik vaak niet over de geschikte faciliteiten beschikken om technologische problemen van KMO's op te lossen.

AANBEVELINGEN

1. Opdat Vlaanderen in de komende jaren een blijvende welvaart met stijgende werkgelegenheid en een verhoogd *welzijn* zou kennen, moet enerzijds het aandeel van het bruto regionaal product dat aan onderzoek en ontwikkeling wordt besteed, verhoogd worden tot meer dan 2%. Anderzijds moeten de in O&O-geïnvesteerde middelen beter gefocused worden.

Wegens de aard van het onderzoek is het onmogelijk om steeds van alle onderzoek een return te verwachten. Maar evengoed is het waar dat men altijd onderzoek doet in de verwachting dat er ooit een economische of maatschappelijke return is. Soms is die returnmogelijkheid evidentier.

Daar er in Vlaanderen internationaal gezien een tekort is aan activiteiten met hoge toegevoegde waarde, dient de overheid te streven naar een goed evenwicht tussen onderzoek dat waarschijnlijk zal leiden tot een return en onderzoek waarvan de uitkomst moeilijk te voorspellen is.

Op korte termijn zouden acties moeten ondernomen worden om dit evenwicht te realiseren.

2. De VRWB beklemtoont dat sturing van buitenaf, hetzij door de overheid, hetzij door het bedrijfsleven, hetzij door maatschappelijke geledingen of andere, uiteraard geen impact kan hebben noch op onderzoek gefinancierd vanuit de universitaire werkingstoelagen, die bestemd zijn voor de financiering van het universitair onderwijs en het daarvoor nodige universitair onderzoek, noch op het onderzoek, dat louter op basis van wetenschappelijke kwaliteitscriteria via NFWO, BOF, IUAP's, ... betoelaagd wordt.

3. Het fundamenteel en basisonderzoek is in het kader van innovatie van cruciaal belang en is op lange termijn de enige garantie voor creativiteit, ook al wordt fundamenteel onderzoek in principe enkel gedreven door wetenschappelijke nieuwsgierigheid (l'art pour l'art) en in de eerste plaats geëvalueerd op basis van wetenschappelijke kwaliteitscriteria. Zo is het recent opgerichte Vlaams Instituut voor Biotechnologie het resultaat van de inspanningen die het NFWO (nu Fonds voor Wetenschappelijk Onderzoek Vlaanderen) gedurende reeds 30 jaar heeft geleverd voor een onderzoeksdomein waar toen nog helemaal geen sprake was van mogelijke sociaal-economische opbrengst. Onderzoekers in universiteiten en onderzoeksinstellingen moeten niettemin gestimuleerd worden om meer dan ooit bewust te zijn van de terugverdien capaciteit van onderzoeksinvesteringen. Heden ten dage is een positieve evolutie reeds duidelijk waar te nemen.

Onderzoekers moeten aangemoedigd worden om niet enkel tevreden te zijn met het begrijpen van het wetenschappelijk probleem en erover te publiceren, maar een stap verder te zetten (of door anderen te doen zetten) om met de verworven kennis een maatschappelijke bijdrage te leveren.

4. Onderzoek is universeel en moet duidelijk op wereldniveau gebeuren. Terug rekening houdend met het tekort aan toegevoegde waarde in Vlaanderen, moet voorkeur gegeven worden aan onderzoek waar bedrijven, die toegevoegde waarde creëren in Vlaanderen, op korte en lange termijn gebruik kunnen van maken of waaruit nieuwe bedrijfsactiviteiten of nieuwe bedrijven in Vlaanderen kunnen ontstaan.

De overheid zou overigens Vlaamse bedrijven moeten stimuleren om meer in onze onderzoekscentra (universiteiten en andere) aanwezig te zijn om aldus meer gebruik te maken van hun

resultaten. Zo zouden bv. incentives kunnen gegeven worden voor participaties in spin-off bedrijven.

Bovendien zou de overheid de bedrijven moeten aansporen om hun inspanningen voor O&O op te drijven : zowel in bedragen als in tewerkgestelde onderzoekers.

5. Vertrekkende van de eigenheid van het economisch weefsel moet het IWT dan ook een portfolio van projecttypes en aangepaste instrumenten uitwerken en aanbieden. Bestaande ondersteuningsinstrumenten en projecttypes voor industrieel onderzoek (autonome en adviserende functie van het IWT, prototypes, IMEC, VITO, VIB, ...) dienen bestendig aan de doelstellingen getoetst te worden en naar prestaties geëvalueerd. Daarnaast is er behoefte aan een geëigend instrument voor continu strategisch basisonderzoek met economische finaliteit op lange termijn, dat geconcipieerd wordt vanuit strategische overwegingen. Dit geëigend instrument is te verkiezen boven tijdelijke ad hoc impulsacties.

De VRWB en in het bijzonder zijn commissie Technologiebeleid, zouden kunnen en moeten een belangrijke rol spelen in het uitzetten van strategische onderzoeksdomeinen in Vlaanderen, op basis van inzichten in toekomstige noden en te verwachten technologische evoluties.

Verder moet een bijzondere aandacht uitgaan naar het ontwikkelen van geschikte mechanismen om het omzetten van wetenschappelijke vindingen in nieuwe producten en processen financieel te ondersteunen.

6. Mechanismen moeten worden versterkt die de link leggen tussen onderzoek en innovatie.

Het aangekondigde Vlaamse kader voor collectief onderzoek en technologische netwerking zal ondermeer hierop een passend antwoord moeten geven door te vertrekken van de volgende basisprincipes:

- * uitwerken van een strategische langetermijnvisie door de collectieve en gelijkgeschakelde centra en andere netwerkorganisaties, welke vertrekt van de effectieve vraag inzake technologische expertise van de ondernemingen;
- * uitwerken van een voortschrijdend meerjarenprogramma voor O&O met op regelmatige basis een globale evaluatie in termen van effectieve relevantie en kwaliteit van de activiteiten voor ondernemingen en dienstverlenende organisaties in de betrokken (sub)sector en/of netwerk. De vraag in de markt moet het centrale uitgangspunt zijn.
- * co-financiering van de activiteiten door de overheid op basis van een aantal output-indicatoren zoals bijvoorbeeld

de evolutie van de inkomsten uit het bedrijfsleven, de evolutie van de deelname aan EU-programma's, het aantal product- en procesinnovaties daadwerkelijk gerealiseerd in de ondernemingen, enz.

Bovendien moet het IWT op korte termijn voor zijn dienstverlenende functie strategische opties uitwerken in aansluiting met het Vlaams innovatiebeleid. De vraag/behoefte van de ondernemingen in Vlaanderen moet hierbij het uitgangspunt zijn. Bij de selectiviteit waarmee de diensten moeten worden aangeboden of gesubsidieerd moet uitgegaan worden van een set van criteria die rekening houden met de kritische factoren die het innovatievermogen van de betrokken ondernemingen bepalen.

7. Innoveren is in de eerste plaats de verantwoordelijkheid van de ondernemingen zelf. Technologische observatie en prospectief technologisch onderzoek worden best individueel door de ondernemingen zelf georganiseerd in functie van de concreet geformuleerde bedrijfsstrategie.

Prospectief sociaal-economische onderzoek moet zich daarbij richten op de samenhang tussen technologische en organisatorische innovaties en dit om succesvolle innovaties te bevorderen. Tevens moet prospectief marktonderzoek gebeuren naar de innovatiebehoeften van specifieke marktsegmenten (bedrijven, individuele consumenten, specifieke maatschappelijke groepen, enz.), en dit om de innovaties meer op de vraagzijde te oriënteren. Onderzocht moet worden in welke mate netwerken van ondernemingen dit op vrijwillige basis ook collectief kunnen organiseren met het oog op de versterking van het Vlaams economisch weefsel. Het is in dit opzicht o.m. belangrijk dat ondernemingen meer gebruik maken van de methoden van "economic intelligence"¹. De overheid kan hierbij met een vraaggeoriënteerd stimuleringsbeleid via onder andere het IWT en de VDBH, een ondersteunende rol vervullen.

8. Innovatie wordt bevorderd door beleidsmatig - zowel op het niveau van de onderneming als van de Vlaamse overheid - creativiteit actief te stimuleren. In Vlaanderen ontbreekt een cultuur van risiconemen en van het mogen falen. De overheid moet daarbij een rol spelen door te investeren in aangepaste onderwijsmethodes en -concepten die creativiteit en ondernemerschap stimuleren, in tegenstelling met het huidig

¹ "Economic intelligence" kan worden gedefinieerd als het geheel van gecoördineerde acties voor het opsporen, verwerken en verspreiden van voor de economische subjecten nuttige informatie met het oog op de exploitatie ervan. Het begrip omvat ook de beveiliging van informatie die voor de onderneming als gevoelig wordt beschouwd (Groenboek, hfdst. III, § 4., blz. 31, NL versie).

onderwijssysteem, dat gericht is op aanmoediging van reproductief en dociel gedrag.

9. Het welslagen van technologische innovatie zal worden bevorderd door een geïntegreerde aanpak van technologische, niet-technologische en maatschappelijke aspecten.

De VRWB vindt het dan ook gepaster om het Vlaams innovatiebeleid niet alleen te oriënteren op "maatschappelijke acceptatie", maar op een combinatie van publieksvoorlichting, en van onderbouwing van de maatschappelijke relevantie van de nieuwe technologieën. En belangrijk aspect hierbij is het betrekken van de relevante actoren.

10. Bij het wetenschappelijk onderzoek hebben we het niet enkel over exacte wetenschappen maar eveneens over humane wetenschappen, omdat onderzoek naar intermenselijke relaties, andere culturen, historische achtergronden even cruciaal geworden zijn voor een duurzaam ontwikkelingsproces van Vlaanderen in een mondiale economie.

11. Overigens zouden vertegenwoordigers van het bedrijfsleven veel meer moeten aanwezig zijn in alle organen betrokken bij onderzoek.

2. het menselijk innovatiepotentieel versterken:

(a) door het organiseren van initiële en permanente vorming

(b) door de mobiliteit van studenten en onderzoekers in de EU (tussen landen, instellingen en bedrijven) te vergemakkelijken - er moet een gesprek komen over mobiliteit en flexibiliteit tussen universiteiten en bedrijven, bv. via sabbatical leave

VASTSTELLINGEN

1. Onder druk van de mundialisering worden alle Europese landen gedreven naar een kenniseconomie, gebaseerd op een hoog technologisch peil. Die evolutie heeft gevolgen voor de werknemers van wie nu een bredere kennis, ruimere vaardigheden, meer verantwoordelijkheid, meer zin voor initiatief, meer teamwerk en meer mobiliteit en flexibiliteit wordt verwacht. Deze veranderingen gaan zo snel dat zij een evolutie vereisen in het onderwijs, in de permanente vorming en in de door de bedrijven georganiseerde opleiding.

2. In de huidige maatschappij is het algemeen beeld van technologie eerder negatief. Daardoor daalt de interesse van de jeugd voor technisch gerichte onderwijsrichtingen. Dit komt deels door de eerder negatief getinte beeldvorming in de media over technologie en industrie. Het sluiten van bedrijven krijgt in de pers veel meer aandacht dan het oprichten van nieuwe bedrijven. Milieuproblemen rond sommige industriële activiteiten komen er uitgebreid aan bod, terwijl er veel minder informatie wordt gegeven over nieuwe technologische oplossingen inzake een schoner milieu.

In het aanbod van de Vlaamse radio- en TV-programma's komen nog veel te weinig vulgariserende informatieve programma's rond wetenschap en techniek voor.

Ook wordt in het Nederlands taalgebied te weinig boeken gepubliceerd op het vlak van ge vulgariseerde wetenschap.

3. De behoefte aan vernieuwing van de brede basiskennis van medewerkers die meer dan 10 jaar afgestudeerd zijn aan een universiteit of hogeschool wordt alsmear groter in een snel evoluerende kennismaatschappij. Bovendien maakt Vlaanderen veel te weinig gebruik van de mogelijkheden van teleclassing en andere nieuwe concepten die mogelijk worden met de nieuwe media- en informatietechnologie.

4. De mobiliteit van onderzoekers tussen ondernemingen en onderzoeksinstellingen is beperkt in Vlaanderen. Nochtans is dit een uitstekende wijze om nieuwe technologie in de bedrijven in te brengen en om de onderzoekers te confronteren met de realisatiewereld en zijn behoeften. Onderzoekers en bedrijven hebben evenwel vaak verschillende belangen. De onderzoeker moet zoveel mogelijk publiceren, terwijl samenwerking met een bedrijf het publiceren kan vertragen.

Anderzijds moeten de universiteiten meer en systematisch een beroep doen op experts uit het bedrijfsleven voor hun onderwijs en onderzoek.

AANBEVELINGEN

1. De VRWB beklemtoont dat de voornaamste bijdrage die de universiteiten leveren tot innovatie hun gediplomeerden zijn, als meest effectieve kennisdragers, en de kwaliteit van hun vorming.

2. In het onderwijsaanbod moet zowel op het niveau van de basisschool, als op het niveau van het secundair onderwijs, als op het niveau van het hoger onderwijs, veel meer aandacht besteed worden aan vaardigheden en attitudes die de

innovatiegeest bevorderen zoals daar zijn zelfstandig werken, zin voor initiatief, sociale vaardigheden, werken in team, leergierigheid.

In het opleidingsaanbod zou er ook meer aandacht moeten zijn voor de innovatienoden van de bedrijven. Er is nu bv. duidelijk een groot tekort aan hooggeschoolden met kennis van computersystemen.

Overigens zouden de universiteiten moeten aangespoord worden om de onderzoeks- en vormingsopdracht in evenwicht te houden. De vormingsopdracht moet voldoende aandacht krijgen. De grote aandacht die publicaties nu krijgen is essentieel, maar kan niet uniek determinerend zijn voor aanstelling en bevordering.

3. De Vlaamse overheid moet stimulerende maatregelen treffen
- voor het publiceren van ge vulgariseerde wetenschappelijke uitgaven.
 - om een grondige (maar ook populaire) benadering van wetenschap en technologie in de algemene programmatie van de VRT te brengen
 - om de VRT aan te sporen om in samenwerking met universiteiten en onderzoeksinstellingen meer aantrekkelijk wetenschappelijke programma's te brengen
 - om regelmatig wetenschaps- en technologiedagen in te richten
 - om planetaria of andere technologiegebouwen in te richten

Dit alles met de bedoeling wetenschap en technologie toegankelijk te maken voor de brede samenleving.

4. Het is belangrijk dat bedrijven een goed intern bedrijfsopleidingsbeleid uitbouwen in het kader van de 'leergerichte organisatie'.

In de permanente vorming is er behoefte aan verdere specialisatie en verdieping. Maar tevens is er ook een behoefte aan een voortdurende vernieuwing van de brede basiskennis voor universitair en hogeschoolede die langer dan 10 jaar afgestudeerd zijn. Vooral in het tweede domein is er actueel een grote lacune. Dit is op de eerste plaats een taak voor de universiteiten en hogeschoolen (aanbodformulering), in samenwerking met onderzoeksinstellingen en bedrijven (vraag explicitering).

De postuniversitaire opleidingen moeten terug gewaardeerd worden met de nodige financiering.

De VRWB pleit er bovendien voor dat in het programmaconcept voor de universitaire basisopleiding een optimaal evenwicht wordt ingebracht tussen het verwerven van vaardigheden en het opbouwen van kennis, rekening houdend met de nodige permanente vorming nadien.

Het is aan te bevelen om deze permanente vorming zoveel mogelijk interuniversitair te organiseren.

5. Onderzoeksinstellingen en universiteiten kunnen een bijdrage leveren door op periodieke basis een overzicht te geven van nieuwe ontwikkelingen, zowel de eigen als externe, in hun onderzoeksdomeinen. Voor de onderzoeksinstellingen en universiteiten is het een gelegenheid om te tonen wat ze in huis hebben, terwijl de bedrijven de kans krijgen om te zien wat mogelijk is.

Deze overzichten moeten in eenvoudige taal geschreven worden zodat ook niet-experts kunnen weten waarover het gaat. Telkens zouden mogelijke toepassingsdomeinen moeten vermeld worden. Overigens zouden alle wetenschappers moeten aangespoord worden om van elk van hun publicaties een summary in gewone taal te maken.

Bovendien zouden de universitaire interfacediensten zich meer moeten toeleggen op het opsporen op een systematische wijze van know-how in hun instelling om meer samenwerking met bedrijven uit te lokken. Op het centrale vlak kan het IWT hierbij dienstverlenend optreden.

6. De overheid heeft een katalysatorrol te vervullen ter ondersteuning van de introductie van nieuwe media en informatietechnologie in onderwijsconcepten en -methodologieën, inzonderheid wat betreft de permanente vorming.

7. Mobiliteit van onderzoekers tussen universiteit en bedrijven moet bevorderd worden. Dit kan bv. door een sabbatical in een bedrijf als een pluspunt te waarderen in het curriculum van een onderzoeker.

8. De geringe doorstroming van doctors naar het bedrijfsleven moet gecorrigeerd worden. Dit kan o.a. door doctors beter voor te bereiden op de rol die ze in het bedrijfsleven zullen moeten spelen (voortrekker, inspirator, de leider, enz. van een onderzoeksteam(s)) en anderzijds de bedrijven aan te moedigen meer doctors in dienst te nemen.

3. de financieringsvoorwaarden voor innovatie verbeteren

(a) door privékapitaal ten gunste van innovatie te mobiliseren;

(b) door belastingsregels in te voeren gunstig voor innovatie.

VASTSTELLINGEN

1. Daar O&O-activiteiten zeer arbeidsintensief zijn, is de hoge loonkost voor onderzoekers en hoog gekwalificeerd personeel, alhoewel op een lager niveau dan financiële en economische kaderleden, een belangrijk aspect in het behoud en aantrekken van vaardigheden m.b.t. innovatie.

2. Een onderneming heeft kapitaal nodig om te investeren, te groeien en meerwaarde te creëren. Kapitaal is nodig om te innoveren. In vergelijking met het buitenland blijft evenwel de markt voor risicokapitaal achter. Bovendien leidt de onzekerheid waarmee innovatie is omgeven, ertoe dat de financiering ervan op inherente moeilijkheden stuiten (immateriële componenten).

AANBEVELINGEN

1. De Vlaamse overheid moet op een creatieve wijze zoeken naar een geschikt stimuleringsmechanisme, dat de loonkostcomponent in het geheel van de innovatie-investeringen gunstig kan beïnvloeden. Vermindering van de sociale zekerheidskosten bij het tewerkstellen van onderzoekers kan een goede stimulans zijn.

Omwille van de hoge loonkost bij innovatieactiviteiten zal er moeten gestreefd worden naar een hoge productiviteit van onderzoekers en hooggekwalificeerden, waarvan het hoge peil noodzakelijk door intense permanente vorming moeten worden behouden en nog verhoogd.

2. De VRWB onderschrijft de aanbeveling van het Groenboek om bronnen te ontwikkelen van wachtend kapitaal en dit kapitaal te sturen in de richting van innovatie (business angels, pensioenfondsen).

3. Aangepaste mechanismen ter bevordering van de financiering van risicovolle innovaties moeten onderzocht worden. Enkele voorbeelden: het ontwikkelen van verzekeringsmechanismen voor innovatierisico's en/of onderlinge waarborgmechanismen voor bijvoorbeeld nieuwe technologiegerichte bedrijven, financiering van technologie-overdracht op basis van het principe van de derde betaler, technologieratingsmechanismen en andere. Er moet worden nagegaan of bovengenoemde Europese experimenten geschikt

zijn voor Vlaanderen en onder welke concrete voorwaarden zij kunnen worden uitgevoerd.

4. een wet- en regelgevend kader invoeren dat bevorderlijk is voor innovatie

VASTSTELLINGEN

1. De VRWB onderschrijft het grote belang van een gunstig wet- en regelgevend kader voor het bevorderen van innovatie.

2. De regelgeving m.b.t. innovatie is ook in Vlaanderen weinig transparant en niet altijd erg duidelijk. Bovendien wordt zij te vaak gewijzigd. Daarnaast dient aangestipt dat in bepaalde domeinen (o.m. biotechnologie) er grote verschillen bestaan qua regelgeving tussen de drie Gewesten in België.

Gestrenghed in wettelijke voorschriften (bv. Ecologische) kan voor bedrijven een uitdaging betekenen en een concurrentiële troef vormen, maar een te strenge regelgeving kan de oorzaak zijn dat bedrijven niet competitief meer kunnen zijn.

3. De kost van een Europees octrooi is te hoog en zou moeten dalen. Voor universiteiten en onderzoeksinstellingen is het nemen van octrooien doorgaans te duur en alleen haalbaar indien er ondersteuning is door een bedrijf, dat voldoende op de hoogte is van de betrokken markt.

AANBEVELINGEN

1. In de eerste plaats is er nood aan een transparante en stabiele regelgeving.

2. Alhoewel de VRWB niet pleit voor een minder strenge regelgeving en alhoewel strenge wettelijke voorschriften een uitdaging kunnen zijn of nodig kunnen zijn, moet zoveel mogelijk vermeden worden dat Vlaamse bedrijven door een rigoureuze toepassing van Europese richtlijnen door de Vlaamse en/of Belgische overheid in een ongunstige positie worden gedrongen t.o.v. hun concurrenten in Europese landen met een meer flexibele interpretatie van de Europese normering. Elke omzetting van een Europese richtlijn naar Vlaamse of Belgische wetgeving dient op dit effect te worden gecheckt.

3. Volgens de VRWB moet het de regel worden dat een octrooi geldig is voor de gehele Europese Unie. Tevens zou er een kostendaling moeten worden doorgevoerd voor een EU-octrooi. In afwachting beveelt de VRWB aan dat de Vlaamse regering financieel tegemoet komt bij het nemen van Europese octooiden. Deze maatregel dient opgenomen in de dienstverlenende functie van het IWT, dat ook de volledige procedure dient te begeleiden.

5. *de rol en de werking van de overheden ten gunste van innovatie aanpassen:*

- (a) door een krachtige actie om innovatie en de integratie van nieuwe technologieën in de KMO te bevorderen; en door de regionale dimensie te versterken;*
- (b) door een grote inspanning te leveren op het gebied van administratieve vereenvoudiging en verlichting van de formaliteiten;*
- (c) door het treffen van maatregelen om de samenhang en de coördinatie van de overheidsmaatregelen en de inspanningen van de privésector te verzekeren.*

VASTSTELLINGEN

1. De problematiek van de KMO's is eerder complex door hun grote verscheidenheid zowel qua noden als qua activiteiten. Voor een KMO is het daarenboven vaak moeilijk om zijn behoeften correct te definiëren en te detecteren welke partner (universiteit, hogeschool, onderzoeksinstituut, collectief centrum, andere KMO, grote bedrijven) het meest geschikt is voor samenwerking met het oog op het inbrengen van innovatie in hun activiteiten.

Vooraf de barrière tussen KMO en universiteit is eerder hoog. Universitaire onderzoekers hebben bovendien te weinig voeling met de industriële realisatiewereld. Sommige KMO's vinden eerder de weg naar hogescholen, maar ook nog veel te weinig. Het is in dit verband wel van belang dat de kennisinstellingen bij technologieoverdracht ook klantgericht moeten leren denken.

In het algemeen wordt vastgesteld dat er nog weinig interactie is tussen het bedrijfsleven en het onderwijs (cfr. hoger).

2. De administratieve formaliteiten zijn vaak ingewikkeld en de procedures zijn te lang.

3. De hierna volgende vaststelling in het Groenboek² geldt evenzeer voor Vlaanderen: "Tenslotte is de noodzakelijke dialoog tussen bedrijfsleven, met name de KMO, de technologen en wetgevers (die de essentiële vereisten en de bindende technische voorschriften vastleggen) in Europa nog te weinig ontwikkeld. Deze dialoog is onontbeerlijk om bijvoorbeeld te voorkomen dat de wetgever de Europese ondernemingen technische "onhaalbare" voorwaarden oplegt, waardoor zij in een ongunstige positie worden gedrongen ten opzichte van hun beter toegeruste concurrenten.

AANBEVELINGEN

1. Ten aanzien van innovatiebevordering in de KMO's beschikt de Vlaamse overheid over het IWT als meest geschikte instrument, en dit zowel in de autonome als in de adviserende functie. Het IWT dient naar de KMO's toe de informatieverspreiding nog te intensiveren, nog meer probleemoplossend op te treden, de contacten met grote bedrijven ten zeerste aan te moedigen en de mobiliteit van onderzoekers naar bedrijven toe aan te zwengelen.

Door financiële stimuli moet het IWT de samenwerking van KMO's met universiteiten en hogescholen bevorderen. Het voorstel om de marginale kosten van universiteit of hogeschool in dat geval voor 80% te subsidiëren door de overheid is een kleine tegemoetkoming aan de KMO's: de Europese kaderovereenkomst laat in dat geval immers 100% betoelaging van de marginale kosten van de onderzoekspartner toe en deze praktijk wordt ook door de Europese Commissie gevolgd.

2. De VRWB pleit ervoor om de relatie van de ondernemingen met het onderwijs op de diverse niveaus te verbeteren.

Zo kan aan de kant van de universiteiten meer ruimte worden gecreëerd om wetenschappers in de gelegenheid te stellen meer betrokken te worden bij de industrie.

Het decreet van 22 februari 1995 betreffende de wetenschappelijke of maatschappelijke dienstverlening door de universiteiten of de hogescholen en betreffende de relaties van de universiteiten en de hogescholen met andere rechtspersonen, scheidt hiervoor een kader, maar is nog te sterk beperkend en zal dan ook moeten worden aangepast.

Taken die wetenschappers opnemen voor het bedrijfsleven zouden veel meer als positief element moeten beschouwd worden in hun curriculum.

² Groenboek, hfdst. IV, § 4, b, blz. 50, NL versie).

Tevens zou meer werk moeten worden gemaakt van de omgekeerde beweging van de industrie naar de universiteit toe. Zo zouden de universiteiten meer moeten openstaan voor praktijkdocenten. Formules van gemengde loopbanen zouden moeten worden uitgewerkt.

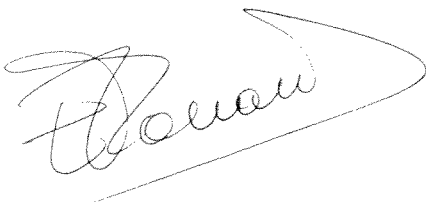
3. De VRWB houdt tevens een pleidooi om in het algemeen secundair onderwijs een technische richting in te voeren, waardoor knappe, technisch gerichte leerlingen kunnen worden aangetrokken en kunnen doorstromen naar hogere studies in de toegepaste wetenschappen.

4. De Vlaamse overheid zou meer steun moeten verlenen aan nieuwe KMO's die als spin-off van universiteiten worden opgericht. Spin-offs zijn een zeer geschikt instrument om onderzoeksresultaten te valoriseren. Grote bedrijven zouden eveneens moeten aangezet worden en ondersteund om meer te participeren in innovatieve KMO's.

5. Onnodige en vaak lange procedures, alsook overdreven bureaucratie moeten absoluut vermeden worden. Bedrijven zijn meer gebaat met een snelle beslissing, ook al is deze negatief, dan maanden te moeten wachten op een misschien positief antwoord.

6. De VRWB pleit voor meer concertatie tussen de beleidsvoerders in de diverse domeinen, die impact hebben op innovatie-activiteiten, zoals o.m. economie, ruimtelijke ordening, leefmilieu, ...
De VRWB stelt voor om, naar het voorbeeld in Wallonië een begeleidende ambtenaar aan te duiden die alle administratieve formaliteiten per bedrijf opvolgt in alle bevoegde administraties.

7. De VRWB beveelt de Vlaamse overheid aan om bij het toekennen van overheidsopdrachten het optimaal aanwenden van innovatieve producten en/of procédés maximaal te stimuleren.

Elisabeth Monard
Secretaris

Roger Dillemans
Voorzitter